

17/2380

Izhaja vsak četrtrek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. Interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poština plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

1. številka.

Maribor, dne 6. januarja 1927.

61. letnik.

Načelo samouprave in avtonomije naj zmaga!

Sv. Oče papež Pij XI. je imel o božičnih praznikih, in sicer 20. decembra nagovor na kardinale. V tem govoru se je sv. Oče ozrl po svetu ter z visokega vidika Kristusovega namestnika in vrhovnega poglavarja vesoljne Kristusove cerkve premočljivo razmere, ki vladajo v posameznih državah. Pri tej priliki je slovesno zavrnil zmotno mnenje tistih, ki proglašajo državo kot samo sebi namen, ljudi in narode pa samo kot sredstvo v službi države.

Takega mišljenja so tisti, ki niso krščanskega svetovnega naziranja, ki torej ali vobče ne verujejo v Boga, stvarnika, odrešenika in sodnika, ali pa so tako slabe in zmedene vere, da se ne zavedajo, da je Bog končni cilj človeka bodisi v njegovem zasebnem, bodisi v družabnem in državnem življenju. Take zmote sejejo med ljudi slabi časniki. In zato je sv. Oče v omenjenem govoru glede na takšne časnike in liste izjavil: »Katoličanom ni dovoljeno, da bi podpirali, pospeševali in čitali časnike, ki so pisani od ljudi, katere je po dogmi (verski resnici) in po katoliški morali (katoliškem pravoslavju) treba obsoditi, ker s svojimi članki, oglasi in novicami spravljajo čitatele, o sobito mladino v nevarnost, da se spotakne in pade.«

Pojmovanje o državi in njenem namenu, kakor ga žigosa rimski papež, je pagansko pojmovanje. Na takem stališču so liberalci med gospodo in socialisti med delavskimi sloji. Vsi ti proglašajo državo kot najvišjo tvorbo socialne človeške narave, kot samonamen in kot vir vsega prava in vse pravice na svetu. Človek nima nič več in nobene druge pravice, nego samo toliko in samo ono, ki mu določa država. Namen človeka je, da služi državi s svojo osebnostjo, s svojim premoženjem in življenjem. Ako tako služi državi, je hkrati in samo takrat dosegel svoj cilj kot človek.

Ako se mi ozremo po naši državi, moramo z obžalovanjem ugotoviti, da je naša stranka menda edina, ki dosledno nasprotuje takemu paganskemu oboževanju države ter ga z vsemi močmi in z vztrajno doslednostjo pobija. Naše načelo je: človek je namen, država pa sredstvo, ki mora človeku služiti pri tem, da doseže svoj častni in večni cilj.

Ker mi postavljamo človeka na prvo mesto, državo pa, kar se tiče moralnega reda, na drugo mesto, zato zagovarjamo tako ureditev države, ki daje oblast v roke narodu in njegovim zastopnikom, ki jim je v svobodnih volitvah poveril svoje zaupanje. Iz tega razloga odklanjamo pretirani centralizem, ki ni nič drugega nego samovladje in nadvladje, ter zahtevamo samoupravo ali avtonomijo ljudstva.

Ker ima država namen, da služi ljudstvu ter pospešuje njegov blagor, zato mora biti tako urejena, da si ljudstvo samo reže kruh, ne pa da mu ga reže birokrati (uradniki), ki so slepo orodje v rokah centralističnih vladodržcev. To pa je mogoče samo takrat in tamkaj, ako ljudstvo samo vlada in upravlja sebe in vse razmere socialnega življenja, ako samo določa svojo usodo, ako je samo kovač svoje sreče. Predpogoj za to je takšna državna ureditev, ki temelji na načelu ljudske samouprave in avtonomije.

Lepo in častno znamenje je za naš narod, da si je zaenkrat program, ki temelji na dosledno izvedenem načelu avtonomije in ljudske samouprave. Ta program si je naš

narod ustvaril v prejšnji državi ter ga je prinesel s seboj v sedanjo našo državo, v kateri hoče ta program uresničiti in izvesti. Dosedaj se še to ni posrečilo. Iz tega pa ne sledi, da se to ne bo dalo doseči, kakor to na široka usta trobijo med ljudi oni liberalistični krogi med narodom, ki so se odtujili slovenskemu mišljenju ter so postali verni slugi velebrskega nadvladja. To se bo dalo doseči ter se tudi bo doseglo tako gotovo, kakor je neutajljiva resnica, da predstavljamo Slovenci narod z lastno kulturo in prosveto ter z odločno voljo po samobitnem življenju.

Naloga slovenskega ljudstva je, da krepko brani svoj program ter ga skuša v vztrajnem boju dovesti do zmage. Ako hoče naše ljudstvo, da naš program avtonomije in samouprave zmaga v državi, mora najprej zmagati v Sloveniji. Taka zmaga se mora priboriti na volilnem bojišču. Če zmaga pri vsakih političnih volitvah, ki se vršijo v Sloveniji, SLS z dvotretjinsko in še večjo večino, pomenjajo takšni uspehi velevažno predzmagano za končno zmago v državi.

Iz teh razlogov so volitve v oblastne skupščine tako velike važnosti. Njihov pomen ni toliko v tem, kakor da bi oblastne samouprave, ki jih dovoljuje vidovdanska ustava, zadovoljevale naše slovenske zahteve, marveč je v tem, ker pomenjajo korak naprej k izvršitvi našega programa. Ogromna večina, ki jo pri teh volitvah mora dobiti SLS, bo centralističnim vladodržcem in njihovim slugam glasen opomin, da te nezadostne samouprave razširijo v smislu zahtev slovenskega ljudstva. Zato pa mora biti za te volitve geslo slovenskega ljudstva in vseh njegovih slojev: V boj za samoupravo in avtonomijo slovenskega ljudstva! V boj za zmago SLS v vseh okrajih z vsemi njenimi kandidati!

Kako se radičevci razumejo na se-kvestre!

Franjo Švikaršič, nosilec radičevske kandidatne liste za volitve v oblastne skupščine v konjiškem okraju, je dobil za novo leto lepo darilo od ministrstva agrarne reforme v Beogradu. Za novo leto je bil namreč obveščen o odloku, ki ga je radičevski minister za agrarno reformo dr. Šibenik podpisal 20. decembra 1926 in s katerim se gosp. Švikaršič postavlja za sekvestra na veleposestvu Vincenca Thurna-Valsasina. Ako se vpraša o potrebnosti te se-kvestracije, ni nobenega dvoma, da je potrebna za g. Švikaršiča, kateri je — ne vemo iz katerih razlogov, on sam to bolje ve — nehal biti sekvester na veleposestvu Bogdana Pušiča v Vitanju. Ker je vsled tega g. Švikaršiču preti nevarnost, da ostane brez službe in zaslužka, je nastala potreba, da se sekvestrira Thurnovo veleposestvo.

Predlog za to je izšel iz okrožnega agrarnega urada v Mariboru z ulogo na ministrstvo agrarne reforme v Beogradu 29. novembra 1926. Kot glavni razlog za potrebo se-kvestracije se v tej ulogi navaja, da delavci, zaposleni na industrijskih podjetjih tega veleposestva, stojijo večinoma pod vodstvom ljudi, ki so nemške narodnosti ter vršijo nemško propagando na državni meji; dalje da so nameščenci tega veleposestva večinoma inostranci (Nemci) ali ljudje, ki niso narodno zanesljivi, pa niti ne lojalni (zvesti) državljani; dalje da se od centralne uprave veleposestva, kateri leži v Nemški Avstriji, vrši sistematično — nemška propaganda, a zatira se slovenski živelj.

K tem razlogom je treba pripomniti, da so delavci na tem veleposestvu Slovenci, da so uradniki in nameščenci tudi Slovenci in naši državljani, samo eden je čehoslovanski državljan, da se knjige vodijo v slovenskem jeziku. Kar se tiče očitka, da delajo nemško propagando na državni meji, da niso narodno zanesljivi in niti ne lojalni državljani, bodo dotični nameščenci sami sebe branili ter bodo našli tudi sredstva, da ohranijo svojo čast. Pripomniti je tudi treba to, da je ne okrožni agrarni urad, marveč politična oblast postavljena za to, da pazi na morebitno protidržavno propagando na državni meji. Thurnovo veleposestvo leži v okrajih Prevalje, Slovenjgradec in Konjice. Ali tamošnji srezki poglavarji nič ne vedo o protidržavni propagandi in neloyalnosti Thurnovih delavcev in nameščencev? Ali veliki župan v Mariboru mirno gleda te reči, ki se baje godijo na državni meji na Thurnovem veleposestvu? Ali je moral priti šele okrožni agrarni urad, da je opozoril na to nevarnost, ki preti naši državi na meji?

Okrožni agrarni urad v Mariboru je iz teh razlogov, za koje presojo on niti ni pristojen, za državnega upravitelja na Thurnovem veleposestvu predložil g. Švikaršiča, dosedanjega komisarja na veleposestvu Pušiča v Vitanju. Za plačo se mu predlaga 4000 Din mesečno vnaprej, stanovanje z razsvetljavo, potrebnim kurilnim materijalom in postrežbo, v slučaju pa, da se to ne bi moglo dati v naravi, mesto tega še 1000 Din mesečno. Minister za agrarno reformo dr. Šibenik je na to ulogo izdal dekret, v katerem se g. Švikaršič imenuje za sekvestra, ne za celo veleposestvo, marveč samo za poljedelske površine, ker po zakonu mora sekvester za gozdove biti strokovnjak. Švikaršič pa je po svoji stroki bil finančni preglednik. Če bi bil g. minister dr. Šibenik dosleden, ne bi smel Švikaršiča imenovati za državnega upravitelja niti za poljedelske površine, ker finančni preglednik ni strokovnjak tudi ne v poljedelstvu. Kljub temu je g. minister imenoval v sporazumu z g. Puceljcem, ministrom poljedelstva, g. Švikaršiča, finančnega preglednika, kot sekvestra za poljedelske površine z mesečno plačo 3000 Din ter s stanovanjem in kurivom v naravi. Za šumske površine bo pa imenoval, tako je obljubil v svojem odloku, posebnega sekvestra. Zdaj pa naj kdo reče, da se radičevci ne razumejo na se-kvestre! Samo to se ne sme pozabiti, da bo država odgovorna za škodo, ki bi se storila s sekvestrom Thurnovemu veleposestvu ter da bo to škoda, ako bi se storila, morala povrniti in plačati.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Dr. Korošec — branilec državljskih pravic vseh državljanov SHS. Kaj takega je le v Jugoslaviji mogoče, da se kar tebi nič meni pozove v vlado — generala. Naša vlada bi morala biti parlamentarna vlada, to je vlada, v kateri so ministri le poslanci naroda. Trpelo se je, da je vojno ministrstvo imel general. A zdaj je prevzel tudi še prometno ministrstvo — general! Dr. Korošec je bil odločno proti. Njegov odločen nastop je vzbudil po vsej državi in tudi izven nje velikansko pozornost. Vsi listi so o tem veliko pisali in odobravali postopanje dr. Korošca, ki edini v celi državi je v odločilnem trenutku vedel povdariti, da naj se vendar čuvajo pravice ljudstva.

Nova vlada se že krha in razpada. Komaj je nova vlada imela eno sejo, že se je videlo, da bo ta vlada, ki jo je sestavil prav tako kot je bila prejšnja tisti Uzunovič, ki je

To ga je silno veselilo. Puško je vtaknil pod kak kamen ali jo vrgel v goščo, sam pa je, čeprav ni bilo treba, splezal na smreko ali jelko in se šele od tam ozrl naokrog. Okoli in okoli njega gozd, nič drugega kot gozd. Vrhovi brezštevilnih dreves, tukaj ostro štrleče črne, gosto rastoče smreke, tam košate, zelene bukke in javori, vse to ga je zalivalo kakor morje . . .

Nad gozdi, senožeti, jasne, široke ravnice, še više pa strme stene razvitega skalovja, — še više oblaki, — in še više nebo . . . Tako se je na smreki ali jelki včasih po pol dne gugal Bartek Gronikovski, včasih po pol noči kot jastreb. Gozd pa je bil včasih tih, kakor da je mrtev, včasih pa se je zibal in šumel, z njim pa se je zibal zdaj sem zdaj tja Bartek Gronikovski na smreki ali na jelki, se v vetru poganjal naprej in zopet nazaj.

Veter pa je pihal v krogih. Včasih je bilo na eni strani gozda tiho, na drugi pa so se drevesa klanjala v polkrogu, kakor bi jih kosa podirala. Včasih pa je gozd stal na miru, a od daleč je prihajal šum čezdalje bolj blizu, dokler ni objel dreves in zavel preko njih kakor jastreb s prsi in peruti preko klovov, kadar pliče lovi. Klasi se upogibljajo, on pa s šumom odleti.

Kadar je solnce jarko sijalo, da se je zdelo, kakor bi pihal žarek veter, ali kadar je zlata, vesela tihota ležala nad okolico, takrat je Bartek Gronikovski vdihaval vonjava gozda, ostro in svežo, in zdelo se mu je, kakor bi njegovim pljučem rastla krila. Čutil je, kakor da mu morajo vsak čas vzleteti iz prsi in kar šiniti nekam na svojih krilih.

Gozda je tako treba k vsaki stvari, kakor basa k gozlim. Ako si žalosten — tudi on ni vesel; ako si vesel, tudi on ni slabe volje. Ako si tih — pač pošumeva, a tako, da ga komaj slišiš; ako poješ — ej, že se oglasi tudi on, če-

Divji lovec Bartek Gronikovski.

(Poljski spisal K. Przerwa-Tetmajer; preložil Alojzij Benkovič.)

Bartek Gronikovski iz Bukovine je imel »svojih« deset zapovedi, čeprav jih pravzaprav ni bilo deset.

- »Tvoj gozd sem, da lahko hodiš po meni, kakor se ti ljubi.«
- »Gozdarja ne izzivaj po nepotrebnem, svinca mu pa ne pošlji pod kolena.«
- »Zapomni si, da nikdar ne bodi prenašel.«
- »Ne poželi iz tujega gozda ne kosa, ne drozga, ne stržka, ampak samo to, kar na hrbtu lahko neseš.«
- »Divji lovec, ampak tak, da te ne ujemo!«
- Razen tega je imel še dosti pregovorov, na primer:
 - »Na svojem nabij, — na tujem ubij!«
 - »V tujem gozdu ustreljena, — koča razdeljena.«
 - »Z doma z mošnjo polno zrna, domov — lepa srna.«
 - »Baba je podobna zver, — če je treba, dobro meri!«

Drugi lovec so se naučili od njega teh pregovorov in tako se je širila njegova slava ne le kot strelca, ampak tudi kot pesnika. Bartek Gronikovski je bil že rojen divji lovec. Bil je srednje velik, suh, uren ko ptič, gibčen ko postrv, hiter ko lisjak in divjačina lačen ko ris. Bil je pa tudi podoben risu po mačjih kretnjah, kajti kadar je šel po cesti na trg, je stopal tako lahko, kakor bi se bal, da bi hojo koga ne preplašil, oči, ki so mu bistro švigale na vse strani, pa je imel take, da se je zdelo, kakor bi na tristo korakov daleč videle v goščo.

Poleg lovskega obrta Bartek ni hotel znati ničesar drugega, razen kadar je bila sila. Spomladi, poleti, na jesen, pozimi, če mu je le količkaj dopuščalo gospodarstvo, naj je potem ostalo kaj za jutri, ali nič — hajd s puško v gozd. Včasih ga po dva ali tri tedne žena ni videla doma.

Dasi je bil znamenit »kozar«, je vendar najrajši zasledoval srne, lisice in zajce. »V skalovju je veselo, pa preveč jasno«, je rekel. Kadar pa je prišel v gozd, je bilo tam njegovo življenje, njegovo veselje.

Vsako zelišče je poznal, vsako vrsto mahu in gozde daleč, daleč naokrog. Nikoli tam ni zašel. Tak dober nos je imel v gozdu kot volk ali pes, povsod se je znal izmotati.

Pa kakšen je bil ta gozd! Okrog Novega trga, okrog vasi so sekali, pol Tatrami pa samo toliko, kolikor je bilo treba za drva, in še to samo na kraju gozda. Pod Košisto, pod Vološinom, pod Golico in Kolovim se ga nihče ni dotaknil. Drevo je rastle iz drevesa, smreke, jelke, javori, bukke, med njimi pa nizke divje maline, glogi, jerebike, štrleče iz goščave, osati, biže in plezalke. Bili so tu brlogi, kjer se je človek lahko skrtil, tu se je lahko udrl v gnilobo in nevarno trohno, pogreznil se v gnijoči močvari, zadavil se v zamotanih, prožnih in upogljivih protovih, halugah, rozagah in dračju, ki se je udajalo pod pritiskom, a se ni dalo raztrgati, objemajoč človeka kakor s prožno mrežo in ovijajoč se ga kakor največje kače.

Tam je bilo življenje Bartka Gronikovskega, tam njegovo veselje. Prodiral je med orjaškimi, z mahom porastlimi drevesi kakor medved, smukal se skozi goščo kakor lisica, skakal čez podrti debla in gozdne potoke kakor jelen, vohal po gozdu kakor volk, vzpenjal se na jelke kakor mačka in se na drevesnih vrhovih gugal kakor orel.

o prejšnji rekel, da je bila delanezmožna. Zato je vlada nastopila brez vsakega programa, edino delo, ki ga je začela vršiti, je bilo ponovno skrivno rovarjenje za strankarsko premoč. Usoda vlade je zavisela od radikalnega kluba, ki je zavzel napram vladi prav zanimivo stališče. Na seji je na Uzunovičovo zahtevo bilo glasovanje, ki je izpadlo nepovoljno. Za vlado je glasovalo 66 poslancev, 21 proti, 7 nič, 35 jih ni bilo navzočih. Že med to sejo sta prijavila ministra dr. Miletič in Simonovič, da odstopata kot ministra. V vladi so zdaj 4 ministrski sedeži svobodni. Kako dolga je usoda te vlade, smo že zadnjič povedali. Le da je skoro gotovo, da bo celotna vlada odstopila morda že preje kot se pričakuje.

Sedanja vlada nima večine. Ker je v radikalnem klubu glasovalo 21 poslancev proti vladi, sedanja vlada nima večine, če stopi pred narodno skupščino, pa ti poslanci glasujejo proti njej. Gotovo je, da teh 21 ne bo odnehalo, in da bo vlada, če pride pred poslance, ostala v manjšini.

Razmere v radikalnem klubu. Gotovo je, da radikalni klub svoj položaj prenaša v javen položaj cele notranje državne politike, ker pač šteje 120 poslancev. Dokler je še živel Pašič, se je vsak poskus spremembe v klubu in razcepa v kali zadušil. Celo tako je to bilo strogo, da so najboljši voditelji radikalnega kluba kot Protič, Petrovič, Jovanovič ostali skoro osamljeni. Zdj se razmere, ki so bile preje prikrite, vedno bolj jasno očitavajo. Skupina pašičevcev je sicer manjša, a je energična in zaseda prav odlična mesta v politiki. Ne bo je lahko odriniti. Med urotniki proti Uzunoviču je med drugimi predsednik narodne skupščine Marko Trifkovič, prvi podpredsednik dr. Šobotič, dosedanja ministra dr. Miletič in dr. Simonovič. več drugih bivših ministrov in vplivnih politikov. Gotovo je, da gre radikalna stranka razkolu nasproti, kajti v stranki, kjer so načela postranska stvar in je vsa politika le — razprava o osebah, mora prenehati vsako resno delo in se stranka razleti na drobce. So mnogi zelo visoko stoječi ljudje v naši državi pri tem delu, da se premočna radikalna stranka oslabi in da se okrepi Davidovičeva politična skupina, ki naj bi potem tvorila protiutež proti radikalom.

Leto volitev — je leto 1927. V tem letu bomo šli večkrat na volišče. Dne 23. januarja prvokrat. Potem pridejo letos na vrsto tudi občinske volitve, volitve v okrajne zastope, skoro gotovo tudi državnozbornske volitve. Poleg teh pa še volitve v trgovske in obrtne zbornice, ker so bile dosedanje zaradi raznih goljufij SDS razveljavljene. To leto bo torej precej posvečeno javnemu političnemu življenju. Naši ljudje naj veliko berejo naše liste, naj se zanimajo za splošno politično življenje, ker je leto 1927 — leto velikih in važnih odločitev.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italija bo pomagala Habsburžanom na ogrski prestol. Oton Habsburški, sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla, bi naj bil pravzaprav kralj ogrski, a na Ogrsko ga druge države ne pustijo. Listi vedo zdaj poročati, da je Mussolini poslal bivši cesarici Citi obvestilo, da bo pomagal Otonu na ogrski prestol. Mussolini računa, da bo na ta način imel na Ogrskem zvestega zaveznika za svoje predzre ne načrte, ki jih je skoval, da podjarmi vsaj južno in srednjo Evropo.

Na Grškem so vroča tla, se že zopet pripravlja preobrat. Razkrili so obširno zaroto med vojaštvom, ki ji pa ni mogoče prav do živega. Pričakuje se, da bo v kratkem zopet nasilna izprememba vlade. Take razmere morajo ubiti vse veselje državljanom, ki hočejo delati in v miru živeti.

Albanski Beg Zogu bi rad bil kralj. Ta gospod veleposestnik, ki ima dva velika žepa, v enega plačuje naša država, v enega Italija, in katera več da, na tisto stran se ta človek nagne, ima tudi velik apetit po lepih naslovih. Zdj bi rad postal kralj. Oženil pa se bo z italijansko princezijo. Na tej politični svatbi bo pač menda Mussolini za starešino.

Revolucija v Nicaragui. V Ameriki so precej odločni ljudje. In zato ni čuda, če tuintam bukne ne le politična, ampak tudi krvava vojna. Tako je zdaj prizadeta država Nicaragua. Kako se bo revolucija končala, danes še ni mogoče povedati. Združene države, o katerih se je najprej čulo, da bodo posegle vmes, so svoje čete odpoklicale. Na-

prav je bil pri miru. Tak je, kakor spremljevanje k godbi: udari katerokoli noto, on takoj povzame za teboj. Kako bi ga potem ne videl rad? Saj te niti tvoja žena in tvoji otroci ne razumejo tako. Ko bi te le!

Pečevje ni tako in tudi voda ne. To je nekaj močnejšega od človeka, noče se mu ukloniti — gozd pa. Kakor bi bil tvoja zibelka ali ležišče. Še po smrti bi ti ne bilo nikjer boljše kot v njem. Rakev bi ti bil, pa kakšna! Pa molil bi nad tabo. Razsežna rakev bi bila to, vonjava, črvi bi te ne snedli, k večjemu medved ali volk, čistita zverjad, in tudi duša bi bila vesela, ko bi odletela, da te ne bodo vrgli v kako jamo, čeprav je posvečena, ampak da boš ležal kakor javor, kadar mu korenine zgnijejo ali pa ga večer prevrne — s prostimi prsi proti nebu, čeprav mrtev.

Bartek Gronikovski je poznal gozdno zverjad kakor mjevova žena svojih petero gosi pri koči. Kar na slepo ni streljal in se je držal lovske navade, da je prizanašal brejim samcem in vedno gledal na čas. Samo taktat, kadar je že preveč pritiskala beda v koči in je pritiskal glad (znano je, da v Bukovini žito ne dozori), — taktat pa ni izbiral. Srna, zajec — na te je največkrat streljal. Na jelena je streljal trikrat, a nikdar srečno. Bilo jih je malo, težko je bilo naleteti nanj. Divjih koz je podrl brez števila, divja prašiča dva in pet medvedov. Doma je bilo veselje, hrane za dolgo časa, kože je prodal, — to je bil zmerom najboljši strel.

Sele ko je imel Bartek Gronikovski zver v torbi, zajca ali srno, ko se je bil že umiril, šele potem je rad opazoval življenje zverjadi. Po cele ure je gledal divje petelinke (ruševce ali glušce), kateri posebno za Tatrami na južni strani okoli Krivana in Volovca radi posedajo po jerebikah, brinah in malinah, čuvajoč se od zgoraj orlov in jastrebov,

sprotno pa sta začeli mobilizirati Čile in Mehika. Nevarnost vojske je velika.

Protivladina zarota na Bolgarskem. Na Bolgarskem so razkrili zaroto, ki je pripravljala za sredino januarja političen preobrat. Delo zarotnikov je bilo že razdeljeno. Eni bi polovili ministre, drugi častnike, tretji del bi prevzel banke, nadaljnji železnico itd. Zdj pa so jih zalotili in pozaprli. Tako pišejo listi. Če je to res, se ne more reči. Res je le, da so jih zopet mnogo zaprli in je bila treba nekaj povedati, zakaj so jih zaprli. Srečen, kdor verjame.

Za red in mir! Še daleč smo od onega lepega rednega in mirnega življenja, kot si ga narodi, pa vsi brez izjeme, želijo, da bodo mogli s svojim poštenim delom se pošteno in dostojno preživeti in kulturno napredovati. Ni še prav jasno, ali gremo v novem letu boljšim razmeram nasproti, ali pa čaka Evropo hudo in težko leto? Iti mora k boljšemu, če se bomo odločno držali v javnem življenju načel poštenosti in povsod podpirali borilce, ki se žrtvujejo za blagor naroda. Obenem pa bomo tudi Boga prosili, »daj svojim narodom red in mir!«

Volilci SLS!

V mariborski oblasti je naša škrinjica

1.

!! prva !!

Viničarski vestnik.

VINIČARJI!

Od vseh dosedanjih dogodkov je bil za nas viničarje »Prvi kongres viničarjev« v Ljutomeru dne 7. in 8. dec. m. l. najvažnejši. Ne samo, da smo si postavili program, ampak kongres sam na sebi je bil izraz moči naše organizacije in krepkega pokreta v naši Strokovni zvezi viničarjev.

Drug, enako važen moment za nas so sedanje volitve v oblastne skupščine. Važnost je v tem, da viničarji dobimo v najmočnejši naši stranki, SLS, svojega kandidata na sigurnem mestu in sicer v srezi plujsko-ormoškem. Naše organizirano viničarsko delavstvo že ve, kaj se pravi, dobiti svojega zastopnika, postati tako v političnem kakor v gospodarskem oziru enakopraven z drugimi stanov.

Viničarji stopamo vedno bolj v ospredje naše javnosti, in to le po zaslugi našega neumornega in nesebičnega dela v organizaciji, katera razteza svoj obroč vedno dalje in dalje. Tudi naši politični nasprotniki so postali pozorni na nas, pred vsem samostojni demokrati. »Domovina« opisuje v eni sedanjih številki naš kongres, odobrava našo stanovsko zavest, samo ne ugaja ji, da so predstavniki organizacije, kakor tudi cela Strokovna zveza viničarjev pod-

ne zaupačjo tudi rušu in lesni gošči, iz katere so se plazili urni ris, zvižajna kuna, krvoločni, zahrbtni lisjak in nenadoma kakor blisk naskakuje oča divja mačka. Tam so razpenjali svoje krasno perje, na dva kraja razdeljene repe, lepo pisane peroti, tam so imeli med sabo svoje bitke, se kakor nori metali na počepajoče samice, podirajoč jih pod sabo in celi naježujoči se v divji zaljubljeni strasti; tam so se potem gredli na soncu kakor osleplji. Tam so švigali po tokavah divji golobi, bistri in previdni; tam so s križanjem vzletavali žrjavi in divje race, velike in težke križevke in manjši, vitki krehelci, padali v močvirja in kaluže po dolini v bujno travo, ali pa pluli po jezereh. Drugod, v Rastokih, je vedel Bartek za bele podlasice s črnimi repi, ki so lazile izpod kamenja s priostrenimi smrčki in bistrimi očesi naprej. Večkrat je presekal z dobro pomerjenim strelom iz puške ali kamenom gonjo kune za nesrečno ververico, bežečo z drevesa na drevo, in z naprej našopirjenim repom skakajočo preko tenkih vej. Ververice je imel že vse rad. Kadar je katero ugledal na drevesu, je bil takoj pripravljen, da se je ne bo mogel nagledati. Kako se ta ververica vzpenja po debelih, brzi po vejah, seda, zdaj zasučje glavico zdaj se ozre, zopet seda, in se pokrije z repom kakor ženska proti dežju s plaščem! S tačico pograbi šiško in prične treti, luščine proč metati in seme grizti. Veselje jo je g'edati! Tudi nanje je streljal Bartek, a samo ko je bil mlad in nagej za strel. Tudi doma jih je imel par, pa so se mu smilile: zato jih je kmalu izpustil. Tudi žolne je imel rad, opazoval jih je pri delu kako živahno kljujejo skorjo, z repom uprte ob drevo, ali pa se, posebno spomladi, kakor na piščanke piskajoč naglo izpreletavajo med vejami.

Kadar se je šoga zadržal — je prisluškoval, kadar so drozgi zazvonili — je obstal. Ne samo radi njih prijel-

okriljem Slovenske Ljudske Stranke. Po mnenju teh bi morala biti naša organizacija nestranskarška, ker bi baje potem tudi demokratska stranka radevolje podpirala naše zahteve. Vemo, da se je dopisniku »Domovine« poželelo tistih množic, ki so bile na kongresu, v demokratske vrste.

Celokupno naše slovensko delavstvo ve, da močna strokovna organizacija ter dobro usmerjena politika zamoreta edino doprinesiti delavstvu trajne uspehe. To tudi vemo mi, viničarji. Politika, volilna kroglica, je nož, s katerim se reže kruh, kakor kmetu in obrtniku, tako seveda tudi delavcu, najzadnjemu kočarju in viničarju, za več let naprej.

Ravno radi pogrešene politike naših samostojnih demokratov in samostojnih kmetincev, sedanjih radičevcev, se je naselila v našo deželo tolika gospodarska propast in socijalna mizerija. Viničarji smo pod vlado teh režimov doživeli marsikaj. Namesto, da bi vlada uzakonila toliko potrebni viničarski red, se je hotelo viničarje obdavičiti na njegov žit beraški zaslužek. Davek na ročno delo ali davek od telesne moči bi moral plačati tudi viničar v 3% znesku od vseh dajatev gospodarjevih, bodisi v denarju ali v naravi. Torej bi plačal davek od živine, od deputatne zemlje, od vsega, tudi od zaslužka v zrnju, katerega se zaslužni na mlatvi. Ko bi ne bilo naše organizacije in naše zaščitnice SLS, bi se to gotovo tudi zgodilo. V tem slučaju in še nešteti drugih imamo viničarji, vsi brez izjeme, najboljši dokaz, da je SLS edino se potegovala za nas uboge viničarje, in nasprotno, da nas so vse druge stranke še hotele bolj uničiti gospodarsko ter nas storiti pravcate sužnje sedanjega modernega kapitalizma. Uvideli smo, da za rešitev viničarskega vprašanja ni smisla doli v Beogradu, ampak se bo z njim bavila oblastna skupščina v Mariboru, ter edino zopet, če bo SLS v nadvečini zastopana v tem deželnem parlamentu. Zato so te oblastne volitve dne 23. januarja 1927 za viničarje tako velepomembne. Zato vsi viničarji, organizirani ali ne, sedaj je čas. Vsi na volišče dne 23. januarja! Proč z malodušnostjo! Proč z raznimi pomisleki! Sedaj, viničarji, odločite sami, ali naj nam gospodarji tisti, ki nas sovražijo, ali oni, kateri nam hoče dobro! Vsi volite v prvo škrinjico po vseh okrajih! Prva je SLS škrinjica. Kdor ostane doma, pomaga nasprotnikom ubijati viničarski stan in s tem sam sebe. Oni viničarji, katerih gospodarji ali pazniki so člani drugih strank, naj se ne bojijo nobenih groženj, sprejeti pa se sme vsaka nagrada ali dar v volilni namen, samo da storite Vašo volilno dolžnost sebi v prid in ne onim, to je, da volite v prvo škrinjico! Skrbite, da bo vsak viničar šel na volišče, kaj ima pravico voliti, ne dajte prej miru, dokler ne gre z Vami! Starčkom in onim, ki trpijo vsled slabe obutve, pomagajte kakor morete in znate na volišče! Nasprotniki bodo spravili vse svoje ljudi na volišče. Tudi mi ne smemo zaostati! Sedaj je še čas! Pozneje nič ne pomaga več tarnanje in preklinjevanje. Viničar.

Zbirajte za volilni sklad

V vsako hišo, „Slovenski Gospodar“!

Naročnina za leto 1927 znaša:

za celo leto 32 Din,
za pol leta 16 Din,
za četrti leta 8 Din.

Naročite po dopisnici, zahtevajte položnice, priložite pri naročilu: dosedanji (star) ali nov naročnik!

Ta teden pa moramo nekaj storiti za razširjenje »Slovenskega Gospodarja«!

nega glasu; kjer se oglašajo proti koncu marca ali v začetku aprila, tam tudi sljuka leta. V Tatrah je redka in jo je težko ustreliti, kadar v večernem mraku leta ob grčih, vendar jih je nekaj prinesel otrokom v koč. A to je bil strel samo za zabavo, ako je imel v rogu dosti smodnika. Največkrat pa je legel pod smreko, jih vabil žvižgaje in potem vlekel na uho, kako hripajo.

Rad je gledal zvečer, posebno kadar je bil kje na višini, kako v goščo pod njegovimi nogami v jekleni, mrzli mrak leti sova, ptica ogromnih, razmršenih perutnic, podobna strašilu, ki ne naznanja nič dobrega. Gledal je za njo, dokler ni izginila, z nekakim praznovernim strahom v srcu in je gledal za njo v gozd še potem, kakor bi se tam moralo nekaj zgoditi.

Nikoli se mu ni mudilo streljati, kadar se je priplazil do divjih koz in se mu ni bilo treba nikogar bati. Gledal je, kako se pasejo po goličavah, kako lazijo po pečinah, hodijo po pomolih nad prepadi, da se človeku zdi, kakor bi tam niti ne bilo prostorčka, kamor bi mogle upreti parklje. Odtod je preklicana žival gledala doli v grozni prepad, kakor bi imela perutnice, pa ima samo noge. Ali pa ti skoči na skalico, da komaj vse štiri noge postavi skupaj in tako stoji ter vije z nosom, če bo kaj opazila ali vohala. Videl je Gronikovski, kako se kozja brani orla, kako kozja kozlička skriva v životom, kako naskakuje roparja z rogm, videl je, kako je nekoč mlada kozja, a vendar še pretežka, da bi jo orel mogel odnesti, dirjala od skale do skale, s krepplji lačnega orla v hrbtu, a tako hitro, da so se mu krila v naglem begu razprostrla in jo je moral pustiti. Večkrat se je Bartku posrečilo ustreliti kozo, ki je imela še brazgotine v bokih od takega bega.

(Dalje prihodnjé.)